

SELV-EVALUERING

Glamsbjerg Efterskole 2018/2019: Formidling

Line Dam

Forord

I skoleåret 2018/2019 har vi haft fokus på formidling. Vi har igennem nogle år syntes, at skellet mellem de elever der var gode til og trygge ved at formidle deres budskab, og de elever, der ville gøre en masse for at slippe, blev større og større.

De fleste kender nok til at få sommerfugle i maven, når de skal fremlægge, holde et oplæg, et foredrag, en tale eller med andre ord en mundtlig formidling. Hos nogle mennesker flakser sommerfuglene i maven så meget, at de bliver alt for nervøse eller ligefrem angst, når de skal fremlægge og må måske give op.

Der er flere grunde til, at det er et vigtigt fokuspunkt i de unge menneskers liv:

- Der er et øget fokus på prøver og test, hvor man skal kunne formidle den i undervisningen tillærte viden.
- Der er flere og flere studier, hvor der er optagelsessamtaler.
- Der er mange om buddet til drømmejobbet, så man skal forvente jobsamtaler i flere runder osv.
- Den enkelte elevs selvværd bliver sat på prøve når han eller hun gentagende gange står med følelsen af ikke at lykkes.

Hvad har vi gjort?

Det er almindelig kendt, at efterskoleformen udvikler eleverne. Dette kommer med et ansvar, så derfor ser vi det som en del af vores ansvar at gøre eleverne klar til deres liv og fremtid. Dette gør sig i høj grad også gældende indenfor områder som formidling.

Der er i den almindelige undervisning et naturligt fokus på formidling; her er tale om fremlæggelser, samtaler på klassen, samt samtaler med læreren om den daglige undervisning. Vi har i personalegruppen aftalt, at der skal være et øget fokus på området i år.

Dette er et naturligt arbejdsredskab for lærerne, og om følgende eksempel er frembragt af det øgede fokus, eller om det ville være sket alligevel, er ikke til at sige.

Vi havde en elev, der beskrev sig selv som angst for at sige noget. Hun var så begrænset, at det kunne være svært selv at spørge om dagligdags ting. I matematikundervisningen var det tydeligt, at hun havde særlige evner, men det var umuligt for hende at formidle dem til sin lærer, ligesom hun ikke kunne spørge om hjælp. Igennem en længere periode havde hun en aftale med sin lærer om, at hun skulle fremlægge bitte små matematikopgaver på lærerens aftenvagte. Dette gav langsomt en tro på, at det var okay at sige noget, følelsen af at blive forstået og et øget selvværd. Den pågældende lærer var enormt opmærksom på elevens zone for nærmeste udvikling, så de øgede sværhedsgraden, efterhånden som eleven var klar. Stykkerne blev sværere, og på et tidspunkt kom der tilskuere på, først en nær veninde, så to, så flere.

Der bliver ligeledes i danskundervisningen gennemgået er retorikforløb, således at vores elever får værktøjerne til at arbejde med dette fokusområde.

Udover den daglige undervisning, har vi lavet et formidlingskursus for vores 10. klasses elever, hvor der arbejdes med modtagergrupper, præsentationsværktøjer, opbygning, hjælpemidler osv. Her bliver eleverne delt ind i grupper, hvor der arbejdes med forskellige redskaber og værktøjer. For at give eleverne en følelse af at være ekspert på deres område, har det været vigtigt for os, at de kan arbejde med og formidle om et emne, som ikke mange kender til. Derfor har vi valgt vores udlandstur til Zanzibar som omdrejningspunkt for formidlingskurset. I grupper valgte eleverne et område af Zanzibarturen, der skulle formidles om, og brugte så de værktøjer, der var undervist i, til at forberede et foredrag eller en workshop om deres emne. Foredraget eller workshoppen blev afholdt for klasser eller afdelinger på skoler på Fyn i løbet af foråret.

Evaluering af tiltag i forbindelse med formidling

Selvevalueringen skal foretages med udgangspunkt i skolens værdigrundlag, og man kan godt tillade sig at sige at de positive effekter ved formidling, herunder passende udfordringer, positive oplevelser og et øget selvværd passer virkelig godt med vores værdigrundlag.

Efterskolens værdigrundlag. Fokus på den enkelte og fællesskabet:

Følgende nøgleord beskriver i kort form værdierne på Glamsbjerg Efterskole:

Plads til forskellighed

- Positive oplevelser
- Selvværd
- Udfordringer
- Fællesskab
- Medansvar

Holdninger og menneskesyn. Selve værdigrundlaget:

Glamsbjerg Fri- og Efterskole vedkender sig de grundtvig/koldske tanker om menneskelivet og skolelivet som udgangspunkt for efterskolens værdigrundlag:

- Vores grundholdning er, at mennesker er forskellige, og at der i denne forskellighed ligger en stor styrke.
- Vi mener, at mennesker har brug for positive oplevelser af egne kræfter og evner. Vi ønsker derfor at stimulere de unge menneskers selvværd ved at give den enkelte passende udfordringer så vel fagligt som menneskeligt, ligesom vi ønsker at udvikle det hele menneske.
- Efterskolelivet er et forpligtende anliggende for såvel skolens ansatte som for de unge mennesker, der skal opleve et værdifuldt fællesskab, hvor de gennem medindflydelse og medansvar oplever sig selv som en vigtig del af helheden.

Vi har i løbet af året i personalegruppen talt om dette nye tiltag. Det svære var, at det i virkeligheden ikke var så nyt, så i de fleste aspekter var det fokus, der var nyt, ligesom formidlingsundervisningen var ny. Hen over året var snakken lidt diffus, mens der var fokus på, hvordan det nye tiltag kunne gøres endnu bedre, hvad der virkede, og hvad der ikke virkede. Der kommer en naturlig forbedringsproces, når ting bliver gennemprøvet.

Den tydeligste gevinst kunne vi se i slutningen af året, da prøverne var overstået; der var der markant flere elever, der satte ord på, at de var blevet bedre til at sige noget; t de havde flyttet egne grænser og var mere trygge. En elev udtrykker det således:

"Jeg har et personligt forhold til mine lærere, og de har støttet mig hele vejen igennem. Min dansklærer har arbejdet med min nervøsitet for at fremlægge, men han har også stillet krav til mig, så jeg ikke bare sad og puttede mig i et hjørne. Jeg har lige været til eksamen hos ham, og han var bare rigtig sød og hjælpsom, så der var ingen grund til at blive nervøs. Mit faglige niveau er steget over hele linjen. Jeg er blevet meget mere fagligt nysgerrig, fordi jeg nu er tryg."

Joshila, 2018/2019

Forskellighed er en styrke

At skolen betragter menneskers forskellighed som en styrke er en holdning, vi ofte sætter i tale over for eleverne, og vi arbejder løbende med deres tolerance og empati.

I begyndelsen af skoleåret gjorde vi meget ud af teambuilding-øvelser, der netop havde til formål at vise eleverne, at de hver i sig kunne bidrage med noget værdifuldt til fællesskabet, og at det var en fordel, at de havde forskellige styrkeområder.

Konfliktstof på husmøderne i starten af skoleåret har vi også tacklet ved at fokusere på, at mennesker er forskellige, men alle har ret til at blive respekteret, lyttet til og behandlet godt.

Eksempelvis kan en hård tone godt være accepteret i en gruppe, ja, endda opfattes som sjov, mens andre elever kan føle sig hånet eller talt ned til, når denne tone anvendes over for dem. Derfor er alle elever forpligtet til at være lydhøre over for hinandens forskelligheder.

Dette er ligeledes en vigtig brik i vores arbejde med formidling. En del af de elever, der har svært ved at formidle, har en historie i forhold til ikke at blive lyttet til, eller at blive overfuset i større eller mindre grad, når de har udtrykt deres mening. Når det ligger så dybt i skolens DNA, at der skal være plads til forskellighed, så vil disse elever ligeledes opleve på daglig basis, i såvel faglig undervisning, som i det sociale fællesskab, at det er okay at have forskellige holdninger, samt at udtrykke dem.

På denne baggrund startede to elever et debatvalgfag i efterskolen i foråret. De to elever havde et tæt venskab, og mange fælles interesser - heriblandt politik. Deres politiske holdninger kunne dog ikke have været mere forskellige. Ved mange lejligheder sad de to elever, for at forstå. Det endte med at de foreslog at lave et debatvalgfag, hvor de to ville belyse et emne fra hver deres synspunkt og så skulle de sammen med de øvrige elever på holdet diskutere emnet alene eller sammen med andre, og diskuterede, på en god og saglig måde, lyttede ikke for at svare, men resten af timen. Dette valgfag blev en stor succes.

Positive oplevelser af egne evner, passende udfordringer og øget selvværd?

Når vi gerne vil give eleverne positive oplevelser af deres egne evner og øget selvværd, er vi nødt til at kigge på, hvor den enkelte har brug for at blive udfordret og på zonen for nærmeste udvikling.

Enkelte af vores elever har meget svært ved de boglige fag og har mange nederlag med i bagagen. Her prøver vi naturligvis at kortlægge baggrunden for deres vanskeligheder for at forsøge at hjælpe dem så godt som muligt. Har vi mistanke om ordblindhed, lader vi eleverne teste, hvis de ønsker det. For nogen er det en lettelse at få sat ord på problematikken, for andre kan ordblindhed føles som endnu en ting, de skal slås med. Vi forsøger at vise dem, at de nu kan få nogle værktøjer til hjælp med det faglige.

En god del af vores elever har fået positive oplevelser af egne evner, fordi efterskolen kan noget særligt sammenlignet med det almindelige skolesystem, og fordi vi har prioriteret at udnytte dette.

Mange elever er blevet gode til at tage ansvar i forbindelse med aktiviteter og arrangementer. Livsstilslinjen har planlagt og forestået en fælles idræts- og legedag for både friskolen og efterskolen, musikholdet optræder ved forskellige arrangementer, og kokkelinjen sørger for og præsenterer lækre anretninger ved forskellige lejligheder. Alt sammen muligheder for elever, for at blive udfordret og tage et ekstra medansvar for at det lykkes.

I vores opgaveuge, hvor 9. klasserne laver projektopgave, og 10. klasserne laver OSO, oplever vi ligeledes, at elever, som i dagligdagen er lidt tilbageholdende, enten fagligt eller socialt, viser nye sider af sig selv. De skal muligvis have noget mere hjælp og vejledning, men det giver vores skoleform jo også mulighed for, fordi der er lærere på tilsyn både eftermiddag og aften. Elever, der er direkte bange for at fremlægge, kan få lov at fremlægge i mindre eller meget små grupper, mens andre elever fremlægger for hele holdet. Ugen sluttet af med en forældredag lørdag, hvor eleverne fremviser resultatet af ugens arbejde ved hver deres stand. Det motiverer eleverne til at yde noget ekstra og viser dem, at de kan noget, og at det føles godt at have gjort sig umage.

Det forpligtende fællesskab

Der er allerede skrevet en del om det forpligtende fællesskab i de foregående afsnit, men her skal nævnes et par eksempler mere.

I Musicalugen bidrager hver enkelt elev med det, han eller hun er god til, og ingen af opgaverne eller arbejdsfunktionerne kan undværes. Det er en god vitaminindsprøjtning til fællesskabsfølelsen, at alle arbejder mod det samme mål, som de i øvrigt bliver meget stolte af.

Det gælder også mange af skolens øvrige aktiviteter, at eleverne oplever fællesskab og vigtigheden af at bidrage til det.

I elevhusene er hver enkelt elev en vigtig del af helheden, både for husets sammenhold og for de praktiske opgaver, der er fordelt mellem eleverne i huset.

Hvis eleverne på et værelse ikke fungerer sammen, kan en flytning komme på tale, og i mange tilfælde involverer det de øvrige elever i huset, der også må indgå i flytteplanerne. Her oplever eleverne, at de alle sammen må bidrage og måske gå på kompromis med egne ønsker for at alle kan have det godt. Det kan godt være en svær proces, men ikke desto mindre synes vi, at der finder en vigtig læring sted undervejs.

Lige præcis det forpligtende fællesskab betyder meget i forhold til de elever, der kan have svært ved at sige noget. Hvis du føler dig som en del af gruppen er det lettere at sige noget. I et hus var der to piger, der isolerede sig på deres værelse. Det var to meget stille piger, og det var ligesom lidt lettere at trække sig, end det var at være i fællesskabet. På trods af snakke, tiltag og lignende forblev de isolerede. Det fungerede jo fint, ingen var sure eller utilfredse. Pigerne havde gode venner andre steder, og udviklede deres udfordringer i forhold til deres stille væsener.

Sidst på året opstod der en konflikt om opvask; pigerne var utilfredse med den eksisterende ordning i elevhuset, men de andre elever syntes, at det var uretfærdigt, at der skulle laves om, når ordningen havde kørt sådan for de andre. Der, hvor konflikten virkelig kørte i hårdknude, var da huslæreren ønskede, at pigerne skulle tale med de andre med emnet på et husmøde. For pigerne følte sig ikke som en del af hus-fællesskabet, og det var derfor lettere at leve med en dårlig ordning end at tale med de andre.

Det er kommet for at blive

Mens en stor del af det omtalte kan betragtes som en fast bestanddel af dét at drive efterskole på GFE, og som blot fremhæves i forbindelse med det øgede fokus på formidling, har vi som tidligere nævnt også indført nye tiltag.

Disse tiltag, som fx formidlingskurset, elevpræsentationer af forskellige slags, samt det øgede fokus på formidling i undervisningen er kommet for at blive. Men det er "work in progress", for dette område er influeret af så mange ting, at man ikke kan ændre det ved et snuptag. Vi er startet på noget, det vil føre noget nyt med sig og sådan vil det fortsætte.

Faktum er, at området er yderst vigtigt!

Hvad vil vi gøre fremadrettet?

Vi vil i kommende skoleår udvikle formidlingsfaget, så det bliver endnu bedre; herunder forventningsafstemningen med de skoler, der skal have besøg, så de er bedre forberedte på, hvad eleverne vil fremlægge om.

Vi vil også have øget fokus på at undervise eleverne i, at deres formidling i højere grad tilpasses den målgruppe, de formidler for, samt at det indhold, der skal formidles ikke "bare" skal være en fortælling om en lejrskoletur, men skildre hvordan det rent faktisk er at være barn og ung og at gå i skole i Afrika og hele mødet med en anderledes kultur.

Vi vil desuden arbejde videre med at få timetallet og formen rettet til, så denne bliver optimal for udbyttet.

Derudover laver vi grupper, der sammen med vores familierapeut skal arbejde fokuseret med de ting, der falder eleverne svært. Dette arbejde skal gerne resultere i et bedre selvværd for de pågældende elever og derigennem give mere mod på udvikling og udfordringer, herunder formidling.